

Földünk és környezetünk vetélkedő

Természetismereti forduló

1, Válaszolj röviden!

- Hol született új sziget egy 7,8-as földrengés után 2013. 09. 25.-én?: _____
- Hol okozott legutóbb katasztrófát a Haiyan tájfun?: _____
- Melyik ország területén található a Popocatépetl vulkán?: _____
- Melyik magyar, kialudt vulkán magassága 279 m?: _____

4 pont/ _____

2, Magyarázzátok el milyen a Los Angelesi – típusú szmog! (magyarázt kifejtés).

5 pont/ _____

3, Fejtsd meg a rejtvényt!

1. meleg tengeri, mérgező puhatestű, mérge a conotoxin: _____
8.
2. A táj települései Gordes és Malaucene: _____
1.
3. Az ecetsav és a kolin észter vegyülete: _____
4.
4. A házi légy tudományos családneve: _____
6.
5. A 2013. év magyar természetfotósának keresztneve: _____
5.

Ország: _____

Főváros: _____

8 pont/ _____

5, Milyen állatsoportok tagjai a következők?

- Verőköltő bodobács: _____
- Gödény: _____
- Aye-Aye: _____
- Óriás Isopod: _____
- Cifra kölönte: _____
- Okapi: _____
- Tejfehér planária: _____

7 pont/ _____

6. Kik ők?

Kiról van szó? *V. Károly* spanyol király szolgálatába szegődve indult el az öt hajóból álló flottájával, hogy megvalósítsa nagy tervét: megkeresni az új utat a Fűszer-szigetekhez. A délnyugati átjárót megtalálva ezután olcsóbban, könnyebben és gyorsabban tudták szállítani a fahéjat, a tömjént és a borsot.

Név: _____ Nemzetisége: _____

Ki volt az az amerikai származású kutató, aki 18 évet töltött el a jégvilágban? Egyik észak-grönlandi útjára elvitte várandós feleségét is, aki ott szülte meg első lányukat, Marie-t. Legnagyobb jelentőségű felfedezésének 100. évfordulóját 2009. április 6-án ünnepeljük.

Név: _____ Nemzetisége: _____

„A parton meztelen bennszülötteket pillantottunk meg. A Nina kapitányának és fivérének kíséretében felfegyverzett csónakon kiszálltam a szárazföldre. Ott kibontottam a királyi lobogót, közben a két kapitány egy-egy zöldkeresztes zászlót lobogtatott.” **Kinek a naplójából való az idézet?**

Név: _____ Nemzetisége: _____

Ki volt az a régész és antropológus, aki rekonstruált vitorlával felszerelt fatutájával, a Kon-Tikivel és nádcsonakjával, a Ra II-vel bebizonyította, hogy a korai civilizációk is képesek voltak a tengeren nagyobb távolságokra eljutni akár kőkorszaki technikával is?

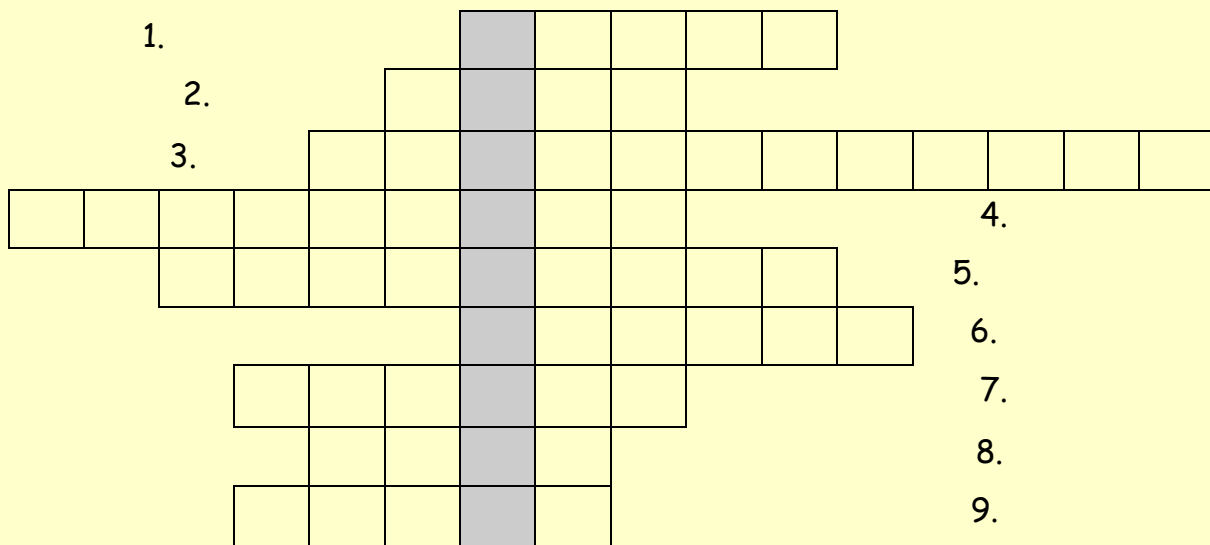
Név: _____ Nemzetisége: _____

8 pont/ _____

7. Fejtsd meg a rejtvényt!

A függőleges sorban egy védett állat nevét olvashatod. Miről ismerhető fel?

.....

1. Ragadozó emlős, halakkal táplálkozik, Fekete István regényét írt róla Lutra címmel.
2. Farkos kétéltű, gyíkszerű mozgása van.
3. Nyolclábú állat, hátán „vallási” jelet visel, hálója a legnagyobbak közé tartozik.
4. Repülő „helikopter”.
5. A vízben kígyózó mozgással halad, kis halakkal táplálkozik.
6. Éjszakai vadászok, táplálékuk főleg rágcsálók.
7. Kertünk egyik leggyakoribb vendége, azt csivogja kora tavasszal, hogy „Nyitnikék”.
8. A talajon keresgélő fekete, vagy sárga tollú madár.
9. Fészket kéményekre, villanyoszlopokra építi.

10 pont/ _____

8. Ismerd fel az adott fajt a leírásból!

1. Tipikusan édesvízi állat, a dús növényzetű állóvizeket kedveli. Elevenszülő. A vízszennyezettséget viszonylag jól tűri. A háza 3-4 cm, zöldesbarna.

Név: _____

2. Mindegyik szárnyán 1-1 nagy, sárga keretű és szürkésbarna pupillájú szemfolt van. Hátsó szárnyán a szemfolt udvara színjátzó. A fonák bársonyos barnásfekete.

Név: _____

3. Csápjuk a test felénél rövidebb. A tojócső rövid, talajba petéznek. A hangadásban a hátulsó comb és az egyik fedőszárny vesz részt. 15-38 mm. Harmadik pár lábszára piros, combján belül két sötét folt van. Hazánkban mindenütt elterjedt.

Név: _____

4. Eredetileg tengeri faj. Hajókra tapadva, az 1950-es években a Balatonban is megjelent. Ma tömegesen előforduló faj. Héja 3-4 cm-es, háromszögletű.

Név: _____

5. Alapszíne a világos sárgától a piroson keresztül sötét lilásbarnáig minden színárnyalatú lehet, a világos kereszttrajzolat viszont mindig jól felismerhető rajta. 6-8 mm, de utótestével együtt elérheti a 1,5 cm-t. Bokrok, fák ágai között, padlásokon, eresz alatt szövi hálóját.

Név: _____

6. 3 cm-es teste egyszínű zöld. Szárnyai túlnyúlnak a potrohon. Napközben bokrokon, magasabb növényeken, éjszaka fákon tartózkodnak. Táplálékukat apró rovarok, lárvák, nedvdús növényi részek alkotják. Zsákmányukat ugrással ejtik el, rágóikkal ölik meg.

Név: _____

7. Hazánk legnagyobb (és az Alföld jellegzetes) pókja, 12-15 mm. Térdízei, a lábszár töve és csúcsa fekete, egyébként az állat barnás színű, tarka. Függőleges aknákat fúr, amelyet laza szövedékekkel bélel. Javarészt sáskát eszik. A nőstény petecsomóját a lyukban őrzi, néha napoztatja.

Név: _____

8. Elsősorban állóvizekben, tavakban élő 7-20 cm nagyságú kagyló. Héja öblös, a folyami kagylókénál jóval vékonyabb, fogatlan. Beágyazódik az iszapos aljzatba.

Név: _____

9. Az első szárny csúcsterén rézsútos vörös sáv és fehér pettyek láthatók. A hátsó szárny szegélyét széles, cinóbervörös szalag díszíti, benne fekete pontsorrall. Déli vándorfaj, nálunk ritkán tel el. Szívesen szívogatja lehullott, erjedő gyümölcsök nedvét.

Név: _____

10. Csápostora narancssárga, az első-második ízén sötét folt van. A nőstény rágói, pofái feketék. 10-16 mm. Egysejtsoros fészket növényekre ragasztja. A fejlett fészkekben 70-80 darázs él. Nyugodt, békés állatok. Ivadékaikat rovarokkal táplálják, de mézet is tartalékolnak.

Név: _____

10 pont/ _____

9. Írd a földrajzi koordináták mellé a városok nevét!

a. Ész: 47°28' Kh: 19°08': _____

b. Ész: 28°35' Kh: 77°12': _____

c. Ész: 38°5' Nyh: 77°03': _____

d. Dsz: 16°17' Nyh: 44°26': _____

4 pont/ _____

10. karikázd be a helyes válasz jelét!

Az Aggteleki N. P. címerállata:

1.) tarajos göte

2.) foltos szalamandra

X.) közönséges denevér

Melyik növény szerepel a Bükki N. P. jelvényében?

- 1.) szártalan bábakalács
- 2.) magyar nőszirm
- X.) bükkfa

Kiskunsági N.P. jellegzetes nyitvatermő fája:

- 1.) lucfenyő
- 2.) vörösfenyő
- X.) boróka

A Hortobágyi N.P. címerállata.

- 1.) nagy kócsag
- 2.) daru
- X.) fehér gólya

A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület és a Körös-Maros N. P. címerében is szerepel ez az állat

- 1.) túzok
- 2.) fácán
- X.) parlagi sas

A Fertő-Hanság N. P. címében szerel ez a madár:

- 1.) tőkés réce
- 2.) gulipán
- X.) nagy kócsag

A Balaton-felvidéki N. P. növény ritkasága:

- 1.) magyarföldi husáng
- 2.) lisztes kankalin
- X.) tornai vértő

Ez a tájunk nem tartozik a Duna-Ipoly N. P. területéhez:

- 1.) Pilis
- 2.) Börzsöny
- X.) Mátra

Melyik városban van a Duna-Dráva N. P. székhelye?

- 1.) Barcs
- 2.) Mohács
- X.) Pécs

A Fertő-Hanság N. P. nevezetessége:

- 1.) Csíkos égeres
- 2.) Gemenci erdő
- X.) Szalajka-völgy

Melyik nemzeti parkunkat nyilvánították eddig a Világörökség részévé?

- 1.) Kiskunsági N. P.
- 2.) Hortobágyi N. P.
- X.) Bükki N. P.

A Körös-Maros N: P. székhelye:

- 1.) Szarvas
- 2.) Szentés
- X.) Dévaványa

A Duna-Ipoly N. P. címerállata:

- 1.) parlagi sas
- 2.) siketfajd
- X.) havasi cincér

A Duna-Ipoly N. P. értékes kultúrtörténeti emléke:

- 1.) Drégelyvár
- 2.) Egri vár
- X.) boronafalú ház

12 pont/ _____

11. Írd a táblázatba a betűkből kirakható megoldást!

83. Az emberközeli élőhelyen is megjelenik, évente kétszer költethet.	ÚBSOBAPRISCAT	
84. Művészi en megépített fészkeben fiókák lapulnak.	GEFÜGNEGŐCI	
85. Hosszú vándorútja előtt sok zöld lombzöcskét és bogarat fogyaszt.	KIVUKSELÜF	
86. Este portyázik és közben a kellemetlen rágcsálókat tizedeli.	RÉNYÖGRÁNLOM	
87. A faodúban telet, márciusban ébred.	RAIOK VÉRENDE	

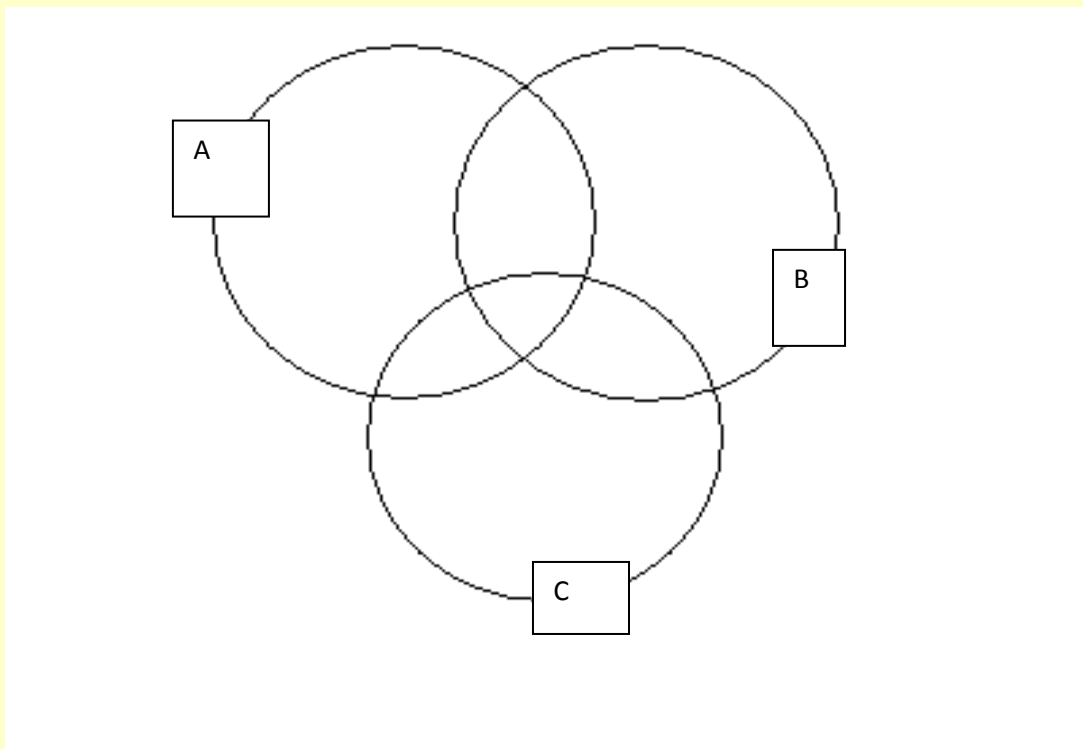
5 pont/ _____

12. Töltsd ki a halmazábrát az állítások sorszámainak beírásával!

A) Tengerjárás   B) Hullámzás   C) Tengeráramlás
Állítások:

1. Hatással van a tengerpartok földrajzi sajátosságaira.
2. Befolyásolja a kikötési lehetőségeket
3. A vízszint emelkedik és süllyed.
4. A folyótorkolatok kialakításában játszik szerepet
5. Kialakulása a légnyomáskülönbségre vezethető vissza
6. A vízszint magasságának 6 óránkénti váltakozása.
7. A tengerpartok építésében és pusztításában játszik szerepet.
8. Hőmérsékleti anomáliát okoz.
9. A vízcseppek függőleges mozgása.
10. Az általános légkörzés szelei mozgatják.
11. A tömegvonzás és centrifugális erő hozza létre. .

11 pont/ _____ -

13. válaszd ki a helyeset, keretezd be a betűjelét!

• **Kinek a nevéhez fűződik az első nem geocentrikus világkép?**

- A. Ptolemaiosz
- B. Eratoszthenész
- C. Arisztarkhosz
- D. Arisztotelész
- E. Hipparkhosz

• **Ki volt az a csillagász, aki kidolgozta a heliocentrikus világképet?**

- A. Galileo Galilei
- B. Giordano Bruno
- C. Tycho Brache
- D. Johannes Kepler
- E. Nikolausz Kopernikusz

• **Milyen alakú a Föld?**

- A. Forgási ellipszoid.
- B. Enyhén lapult gömb.
- C. Geoid.
- D. Gömb.

• **Melyik a legnagyobb bolygó?**

- A. Jupiter
- B. Szaturnusz
- C. Uránusz
- D. Neptunusz

• **Miből áll legnagyobb részt a Mars légköre?**

- A. Nitrogén
- B. Széndioxid
- C. Vízgőz
- D. Nemesgázok

• **Melyik a Jupiter holdja?**

- A. Phobos
- B. Titán
- C. Triton
- D. Ganymedes

6 pont/_____

ÖSSZESEN: 100 pont/_____